

Pretul

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dus la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poștă în lăuntrul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Ori-ce inserate,

se platesc pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la adouă și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile poștei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 74.

Sibiu, 13/25 Septembrie 1878.

Anulu I.

Abonamentu nou la „Observatoriulu.“

Prin acésta deschidemu abonamentu nou pe triluniulu Octobre — Decembre a. c. și anume:

cu 2 fl. v. a. în lăuntrulu monarhiei, cu 2 fl. 50 cr. séu fr. 6 în străinătate.

Acei p. t. domni abonati alu caroru abonamentu espira cu ultimă Septembrie sunt rogati asi renoi catu mai curendu abonamentulu, pentru ca se nu suferă intrerupere în expedarea diariulu.

Banii de abonamentu se transmitu mai usioru și mai siguru prin asemnatiuni postale (mandate) de a dreptulu la: Redactiunea „Observatoriulu“ în Sibiu.

Esemplare complete mai avemu atātu dela începutulu anulu, cātu și din semestrulu alu doilea.

Condițiunile de abonamentu se potu vedea în fruntea diariulu.

Redactiunea.

Economi'a Politică.

Capitolulu III.

Principii filosofice ale economiei politice.

(Urmare.)

I.

Omulu este supusu la trebuinție. Trebuinția este ca și fondulu naturei noastre. Fara aceea noi n'amu potea întielege viați'a unei ființe sensibile și marginite. Fara indoiala, că trebuinția este o dependința penibilă, și cu tôte acestea ori cine știe, ca multimea trebuințelor este semnul superiorității speciilor: ele gusta și suferă cu atatu mai multu, cu catu ele se redica mai susu pe scarăa ființelor, séu cu catu ele ducă o viață mai completa. Animalulu are mai multe trebuințe ca planta, elefantulu mai multe ca scoică. Omulu civilizat are mai multe trebuințe ca celu silbaticu. Acele trebuințe, care corespundă la chiamarea întreita a omulu, adică la fisicul, inteligenti'a și moralulu seu pretindu a fi satisfacute, unele subtu pedépsă de dureri crude și chiaru subtu pedépsă mortii și érași altele subtu pedépsă unoru suferințe mai pucinu grele, care inse și ele sunt unu reu mare, de și

nu este totuđuna așa viu simțitu. „Sufletulu este unu focu care trebuie nutritu și care se stingă deca nu crește,“ a disu Voltaire. Se ne marginimu deci a afirma, că prin suferințele de cari sunt însoțite și prin speranța multumirii care urmăsa satisfacerii lor, trebuințele sunt stimulatorii nedispensabili ai activității omenesti.

Interesulu personalu se naste din trebuința. Unii filosofi ca Bentham, au comisă erorea a considera acestu motivu ca singurulu principiu alu tuturor acțiunilor noastre. A reduce bunavoința, amorulu și pietatea singuru și numai la interesulu personalu, nu se pôte face, decatu numai prin niste subtilități care sunt repudiate atatu de simțulu comunu, catu și de o analiza exactă a elementelor naturei omenesti. Simpathi'a n'are nimicu comunu cu calculu și numai printr'unu jocu de cuvinte se pôte schimba datorinți'a și obligatiunea morala, acestu sacrificiu alu interesulu însuși, într'unu altu felu de calculu. Inse deca și interesulu nu este uniculu mobilu alu acțiunilor omenesti, elu totuși joacă unu rolu considerabilu și legitimu. Amorulu propriu, acestu instinctu nedestructibilu alu tuturor ființelor organizate, la omu primeste unu caracteru superioru de reflecșiune, de moralitate și chiaru de datorința pe care religiunea l'au consacratu, condamnanđu descuragearea, sinuciderea și facendu din speranța una din acele trei virtuți mari pe cari le recomandă. Fara interesu personalu n'aru exista nici unu resortu moralu, nici o prevedere, nici o labóre, nici o economie și nici o inventiune: civilizațiunea s'aru opri și viața insasi s'aru stingă.

Trebuie inse a se face o distincțiune fôrte riguroasă între interesulu personalu și egoismulu, care merge până se sacrifică pe ceilalți pentru sine. Marginitu în limitele sale juste, interesulu este de o fecunditate admirabilă nu numai pentru binele privatu, ci și pentru celu generalu. Alțcum inse este cu egoismulu, care aduce cu sine consecințe economice deplorabile. În generalu se pôte dice ca: interesulu bine întielesu tinde se apropie pe ómenii unu de alți și ca egoismulu din contra tinde a 'i divide. Interesulu au nascutu schimbulu. Egoismulu au produsu tôte usurparile.

Vorbindu despre consumatiune amu probatu, că trebuinți'a devenindu nemoderată și immorală conduce la disordine economică.

Din acésta se pôte vedea, că economi'a politică recunoscendu trebuinți'a ca o faptă originală și necesară pe care se basésa, n'are nemicu comunu cu acea teorie faimoasă, care susține ca: fiacare se urmăse trebuințelor sale, ca și candu ar fi de ajunsu ca cineva se aiba trebuințe, pentru ca se aiba și drepturi, ca și candu dorinți'a cuiva de a avea locuința elegantă, mancarile alese și tôte comoditățile vieții, l'aru autorisa în de ajunsu ca se le reclame, ca și candu omulu ar avea vre unu titlu órecare fia asupra ori-ce în lume, fare ca se și 'lu fi castigatu. Trebuinți'a nu este de ajunsu. Ea nu este decatu condițiunea dezvoltării economice, stimulatoriulu a ori ce activitate. Adevératulu principiu alu dezvoltării este: libertatea.

II.

Libertatea are forme multe și grade multe, inse considerandu-o în fondu ea se basésa pe acea faptă unică și admirabilă a voinței libere. Și nu s'au potutu întempla, decatu numai prin cea mai radicală neconștința, ca filosofi secolulu trecutulu, prin unele din cele mai celebre organe a le lor, se revindece tôte libertățile și pe aceea a omulu internu se o traga la indoiala, de și ea este punctulu de plecare alu tuturor celorlalte.

Adevératulu atributu distinctivulu alu omulu, consiste în libertatea luminată prin rațiune și supusă conștinței. Universulu este o compunere de fortie. Singura forță liberă și raționabilă este omulu însuși. Ea s'aru potea defini numindu-o o activitate liberă servită prin organe, inteligenti'a nefiindu alta, decatu primulu organu alu acestei activități. Libertatea inconștințată fiindu de o multime de fortie fatale, care tindu se o nimicească, se luptă în contra lor, pe deoparte pentru ca se le învingă, pe de alta érași pentru ca se le pună în serviciulu seu. Acésta luptă urmăsa în regula, în care libertatea ómenesca este principiulu, agentii naturali ajutórele și satisfacerea trebuințelor scopulu, s'au numitu industria.

Se întielege, ca libertatea la o ființă atatu de neperfectă precum este omulu, implică gresieli și o óresicare sumă de rele. Fara indoiala, ca D-dieu 'i ar fi potutu refusa liberă voința, marginduse a 'i da numai aceea perfectiune restrensa, cu care au înzestratu albin'a și pe castorulu, cari

Foisiór'a „Observatoriulu“.

O casatorie prin hazardu.

Novela francesă.

Traducere de: Ioane Marchesiu.

(Urmare.)

Da dle comandantu!

Asia dara acuma potemu merge, momentulu a sositu, Bremond început a șiovari, inse deoparte aventur'a caracteristică împreunată cu curiozitatea iritată; er' de alta parte și fômea cumplită celu tortura lu — convinsera pe deplin, că vrendu nevrendu — trebuie se urmedie pe comandante, — care ilu — conduse pe nesce trepte până la anticamera unde deschidendu o usia laterală intră într'o sala destulă de spațioasă în care éra intrunită o frumoasă cunună de óspeti.

Am onóre ave recomandă pe dlu Bremond, pe fiutiuru barbatu alu nepótei mele Eleonor'a Cernay.

La audiulu acestoru cuvinte artistulu deveni așa de confusu, încātu pe aci érá se cadia, dara comandantele ilu — rețienu și i șiopti în urechii urmátorele cuvinte:

Curagiu! Se nu-ti pierdi presentia!

Artistulu dupa vorbele aceste încuragiatóre se reculese. — Comandantele ilu conduse mai întâiu la domn'a Cernay, cu care deja se întâlnise în camer'a sa. — Langa domn'a casei se ivi o juna încantátóre de vreo 17 de ani, blondina cu o toaletă fermecátóre. — Artistulu dupa inviatiunile date conversă cu domnișóira casei așa de confidentialu, că și cum deja ar fi existatu o conștința veche între densii. — Toti óspetii se grupară în jurulu seu din care elu conchise, ca acuma de siguru va fi eroulu dilei. — Artistulu de abia isi — potu predomina simțimintele sale interne. În fine se decise că va da eșplicarea necesară comandantelui. — Candu érá ocupatu cu aceste cugete retragenduse într'unu anghiu alu salei i — adresă urmátorele cuvinte:

Iubite Bremond! — Presinți'a ta a produsu o fericire nespusa nepótei mele. — O întârziare de o di ar fi nimicitu tôte speranțele noastre delicioșe acuma dara din cele premisse vei aproba impacianți'a noastră justă. — Dupa ce amu fostu informati că trenulu langa orasielulu Baume sa resturnatu în urm'a careia desperatiunea noastră a ajunsu la culme, de-órece nefricirea acésta ti-ar fi costatu 500000 de franci.

La dracu! isi dișe Anatol încordându-'si atințiunea, acésta sumă frumoasă nu e de despretuitu.

Asia e! iubite Bremond — continua comandantulu, aci e vorba despre 500000 de franci. — Mâne voru publica testamentulu metusiei mele Ursula.

Asia dar' mâne întreba parisianulu curiosu.

Mâne la amédi, inse despre tôte aceste te-a informatu Leopold, er' de cumva nu ai conștința exactă despre cestiunea acésta atunci ti-voiu comunica eu.

Poftimu! respunse artistulu plinu de uimire.

Asia dar' că se-ti castigi informatiune exactă despre caus'a acésta trebuie se-ti notificu, că metusia mea Ursul'a deja de unu anu a reposată; cu ocașiunea mortii sale a lasatu prin testamentu o avere de unu jumetate milionu de franci. Testamentulu e depusu la dnulu Cornillet, notariu publicu cu acea condițiune, că dupa espirarea unui anu și o di dela mórtea Ursulei testamentulu se se publice. — Unu servitoru betranu, carele érá inițiatu în cuprinsulu testamentulu, ne descopere noue, înainte de acésta chiaru cu optu dile, că Ursul'a sum'a aceea o-a testatu nepótei mele, sub aceea condițiune deca nepót'a mea cu ocașiunea publicării testamentulu va fi maritată; la din contra tóta cliromnia se tréca pentru scopuri filantropice. — Acésta informatiune ne-au frapatu fiindu ca unde era se aflamu în decursu de optu dile unu barbatu onestu și demnu de nepót'a noastră? Eramu neconsolabili și deja amu și renunțiatu la speranța aceea, că averea acésta remarcabile va fi a nepótei noastre; candu deodată Leopold fratele Eleonorei esclamá inf'unu tonu triumfatoriu: „Am gășitu, Eleonor'a preste optu dile va fi maritată.“ — Noi dechiaratiunea acésta o priviramu mai întâiu

de o bagatela, inse Leopoldu ne-au vorbitu despre calitățile tale nobile și escelinte, despre amicicia sincera ce a duratu mai multi ani între voi, încātu noi ne decidéramu cu sor'a mea, că tu vei fi demnu de mân'a și averea nepótei mele. — Celelalte le știi deja iubite Bremond: Leopold a caloritu la Parisu și ti-a oferitu mân'a Eleonorei, tu ai primitu oferta acésta și așa dar' preste vreo câteva óre vei deveni consórtele Eleonorei și în posesiunea a 500000 de franci. — Numai tu, Eleonora, maica sa, eu și Leopold suntemu inițiatu în secretulu acesta. — Inse că se nu ne tradamu am notificatu tuturor consangeniloru și cunoscutiloru, că tu deja de multu oftezi a luá de consórte pe nepót'a mea. — Acésta e caus'a dara că cu totii manifestamu atată confidentialitate cu tine. — Acuma dar esti informatu pe deplin relative la caus'a acésta ponderoasă. — Dupa ce-si fini comandantele revelatiunile sale, artistulu voii se descopere că dinsulu nu e acelu Bremond, carele e destinat a fi barbatulu Eleonorei, inse comandantele continua:

Grabesce-te amiculu meu de a oferi mân'a fidanțiatei tale. — Artistulu deja ruptu de fôme în speranți'a că se voru pune la méșă, se scus'a înainte conștinței sale, că celu pucinu atata tempu se-i acórdé până ce va înpaca pretensiunile stomaculu seu iritatu. — De cumva voiu descoperi erorea în momentulu acesta, voiu produce confusiune între óspetii adunati, și astfelu se pôte ca nu voiu gust'a din mancarile pregatite. Se esplotamu dara erorea acésta în interesulu stomaculu. (Va urma).

Diverse.

— (Renunitulu generalu Blücher) dupa ce avuse o di fierbinte de luptă se pusese la repaosu. De abea statuse așa câteva momente și sosese unu adjutant, care 'i face cunoscutu, ca inamiculu au facutu o miscare. „Decă este așa“, respunse generalulu, „apoi comunica 'i că și eu amu facutu o miscare!“ și se întórse pe partea cealaltă.

dela inceputu esecutésa lucrarile loru cu infalibilitatea instinctului. Elu inse nu o a voitu. Elu a voitu ca omulu se fia productulu fapteloru sale si printr'o condamnatiune, care ea insasi este unu titlu de superioritate asupra celorlalte fiintie l'au obligatu „se 'si castige painea prin sudórea fatiei sale.“ Ori-ce adeveru descoperitu este fructulu labórei a unei incercari. Totu asia se intempla si cu celelalte aplicari ale activitatii libere ale omului. Déca libertatea omului voieste se se dispensesse de ori ce incercare, séu déca ea lucra reu, atunci din acestea pentru omu resulta neajunsuri si suferintie. Legea libertatii este aceea, de a se desvolta conformanduse prescriptiunilor ratiunei. Sanctiunea acestei legi este responsabilitatea care incercarilor bine conduse lasa se le urmesse recompensarea, éra inertiei séu disordinei pedépsa.

Libertatea si responsabilitatea sunt asia disu, sufletulu economiei politice. Labórea, care nu este altceva decatu aplicatiunea continua si regulata a activitatii, este libera ca insasi sorgintea din care emana. Inse in realitate ea adesea este sugrumata: o astfeliu de sugrumare este o violare evidenta a legiloru naturii omenesti, prin aceea 'i se ia omului singurulu mijlocu legitimu alu subsidiintiei si alu desvoltarei sale. A lucra este o necesitate, o datorintia si ar trebui se fia unu dreptu. Asia cugetá Turgot, candu elu au pusu in capulu edictului prin care se desfintia corporatiunile, urmatóarele cuvinte memorabile, care potu servi ca prefatia si resumatu alu economiei politice: „D-dieu dandu omului trebuintie si facendu se 'i fia necesare resursele labórei, au facutu tot'odata din dreptulu de a lucra o proprietate a tuturoru ómeniloru si acésta este proprietatea cea dintai, cea mai neprescriptibila din tóte.“ De aci urmésa cá fiacare trebuie se lucrese pe risculu si pericolulu seu, fara ca se 'i fia permis a lasa in grijea altuia sacrificiile si munc'a, pentru ca se 'si reservesse pentru sine productele acelei munci si fructele acelor sacrificii. Acésta face ca sclavia, care pune tóta munc'a deoparte si tóte productele muncii de alta parte se fia o nedreptate atatu de revoltatóre, si totu acésta este si caus'a, cá in virtutea unei armonie admirabila intre utilulu si justululu, acésta munca este mai pucinu productiva ca labórea libera.

(Va urma).

Nitielu siretlicu advocatiale.

(Urmare si fine.)

Revenindu la ordinea dilei vedu preste totu din protocolulu adunarii, ca presedintele economiséza preste mesura cu tempulu. Dupa densulu vorb'a este cá se se aléga in Brasiovu unu deputatu romanu pentru diet'a din Budapesta — alta nemicu. Unu lucru asia de bagatelu inse nu merita dictiuni si oratorii lungi. Provóca dara adunarea, ca de cumva ar si vorbi cineva, se nu spuna multe. Densulu cu notabili a decisu in siedintia; tergulu e gat'a; plév'a are de a tacea, ori de nu — va ajunge pe man'a „fratiloru celor mai tineri“ si risca a fi aruncata pe afara — —. Ahea dupa-ce si-a ostenitu trei oratori plumanile asupra tesei: ca pre langa totu respectulu cátra decisulu notabililoru dóra totusi ar fi de cuviintia cá representatii Brasiovului dela conferinti'a generala sibiana se binevoiesca a spune si „adunarii“ ceva despre cele petrecute in Sibiu — se indupleca dlu presedinte de a — — pune cestiunea acésta la votu. Adunarea fu nedelicata destulu de a vota: raportarea, si asia fu d. advocatu N. Stravoiu „pofitu“ de a mai golfi odata pocalulu acesta!

Reculegenduse dsa „luminéza“ dupa cea mai buna a sa sciintia si consciintia pe cei 50 — iata cum: „La intrunirea comisiunii de 9 (esmissa de „conferinti'a sibiana) densulu (Stravoiu) mai inainte „de a se incepe discutiunea meritoriala a facutu „propunerea prealabila: ca minoritatea, ori care ar „fi decisiunea luata in meritu, se supune majoritatii. Acésta propunere n'a fostu primita de comisiune cá prealabila, ci s'a decisu cu majoritate „de voturi cá in privinti'a acestei cestiuni se se „aduca conclusu dupace se va fi decisu in meritu „activitate ori passivitate.“

La acestu punctu alu raportului nu potu a nu ii veni incátva in ajutoriu memoriei dlui advocatu — raportoru. E adeveratu, ca dsa a facutu in comisiune propunerea prealabila de solidaritate; dar nu e adeveratu ca comisiunea ar fi respinsu propunerea acésta — ci a decisu cu unanimitate de a „recomanda“ conferintiei primirea principiului de solidaritate in atitudinea nóstra. Comisiunea si-a formatu conclusulu astfeliu pe baza urmatóreloru motive aduse de membrulu A. T.: obligamentulu solidaru

prealabile nu corespunde nici ideei liberalismului, de órece prejudeca si pressioneza séu intr'o parte séu in alt'a, si nu corespunde nice caracterului comisiunii de 9, care este de a se consulta in modulu celu mai sinceru si fara de tóta apucatur'a asupra cestiunii: care din ambe formele resisténciei corespunde mai multu situatiunii si intereselor nóstre nationalu-politice; prin urmare nu e consultu cá comisiunea cá atare se-si lege a priori manile. Anume a pretinsu d. A. T. se se defindie si precisedie conceptele de activitate si passivitate, fiindu ca densulu nu se póte nice-decum obliga la solidaritate pentru casulu, déca s'aru decide passivitatea absoluta si cum s'a sustienutu pana acum, care este egala cu abstienerea dela orice actiune si misicere politica, chiaru si in viatia comunala si municipala. La acésta d. I. H. precisá terminulu de passivitate intr'acolo, ca are de a insemná numai neparticiparea la alegerea de deputati pentru diet'a din Budapesta. D. N. C. explica activitatea intr'acolo, cá alegéndii deputati romani se intre in dieta si se elupte acolo cu armele parlamentari drepturile ce competu natiunii romane.

Dupa acestea recomanda d. G. B. de a substitui chiaru si cuventulu „passivitate“ cu „resistentia passiva“ si cuventulu „activitate“ cu „resistentia activa“ — care acceptanduse s'a adusu conclusulu de mai susu cu votu unanimu.

Din acestea se vede ca raportulu dlui Stravoiu a fostu in punctulu acesta catu se póte de neesactu. Esperienti'a inse 'mi spune, ca prin neesactitate nu „luminamu,“ ci intunecamu, nu „conducemu“ ci seducemu pe ascultatorii nostri.

Domnulu advocatu Stravoiu raportéza mai departe: „Cu siepte voturi contra dóue se decide „passivitate.“

„Majoritatea alege cá raportoru alu seu pe d. „G. B. Minoritatea dandu votu separat, „alege cá raportoru alu seu pe vorbitoriulu.“

Si la pasagiulu acesta alu raportului seu ne va permite d. Stravoiu a ii servi nitielu si cu memori'a nóstra. Partea prima, ca pentru resisténci'a passiva s'a dechiaratu 7 voturi, ér pentru resisténci'a activa 2 voturi e adeveru; partea a doua, ca minoritatea ar fi datu votu separatu e — neadeveru. Nici in comisiunea de 9, nici in conferintia plenara nici s'a auditu cuventulu de: votu separatu — decumvá nu mesteca aici fantazi'a cea vivace a dlui raportoru brosiurica dlui L. Vajda asternuta prin scrisóre conferintiei plenare, care intr'adeveru pórtá titlulu acesta. Dar' acésta e tiparita cu 6 ani mai inainte in Clusiu si redigeata de d. Ladislau Vajda. Prin urmare brosiur'a acésta nu póte fi identica cu pretinsulu votu separatu din raportulu d. Stravoiu, de órece fiindu acésta prezentata conferintiei plenarie abea in a II. siedintia, dn. Stravoiu n'a potutu avea nici cunoscintia despre densa pe tempulu candu afirma, ca ar fi datu minoritatea votu separatu. Admitu, ca unu votu separatu ar fi fostu unu feliu de cataplasma pe ran'a animei celor 2 frati activisti din comisiunea de 9 inse aplicatu la tempulu, in modulu si la loculul seu. Dara viritu numai aici in raportulu catra alegatorii Brasioveni 'mi pare cá „mintea romanului cea de pe urma,“ cá o frasa oratorica subtu care isi ascundu adeseori advocatii peccatele si rusinea loru.

Trecendu la conferintia plenara apoi d. Stravoiu raportéza asia: „Cu 36 de voturi contra 25 „se primește passivitatea. Dupa acestu votu „membrii incepura a parasi sal'a, candu intr'unu „tardiu presedintele aduce la cunoscintia celoru „mai remasi in sala ca s'a sulevatu cestiunea „solidaritatiei. Acésta cestiune fara de nice o discutiune s'a pusu la votu si s'a primitu cu „majoritate din partea celoru ce mai erau presentu in sala.“

La partea acésta a raportului nu mai potu admite ceea ce am admisu pana aici, adeca possibilitatea de a fi fostu insielatu d. raportoru prin memori'a sa, pentru ca aici nu mai vorbeste memori'a, ci fantasia, nu raportéza mintea, ci-si esprime ánima dorulu seu; ér' ceea ce vedemu inaintea nóstra nu e istori'a fapteloru cum sau petrecutu, cum le vediura ceilalti 60 de insi, si cum le documentéza procesulu verbalu alu conferintiei — dar' e o poesia, ce a compus-o d. Stravoiu anume in onórea adunarei de alegatorii Brasioveni; e o legenda, cum le provestescu doicele la baiatii din léganu, candu vréu se ii adórma. Intregulu pasagiu nu e alta decatu unu siru de neadeveruri si anume:

nu e adeveratu, ca cestiunea de solidaritate s'ar fi sulevatu intr'unu tardiu dupa ce s'a votatu asupra cestiunii meritorie de activitate ori passivitate;

nu e adeveratu, ca pe candu s'a votatu asupra solidaritatii cea mai mare parte a membriloru ar fi fostu parasitu sal'a; si

nu e adeveratu, ca solidaritatea s'aru fi primitu numai prin majoritatea de voturi.

Tóte acestea sunt neadeveruri intentionate si asia de grosolane incatu-mi sangera anima vedindu pe unu frate pana aici asia multu stimatu alu nostru alunecandu, in caus'a cea mai santa a nóstra la o rabulistica atatu de audace. Fatia de acésta e de ajunsu a me provocá la procesulu verbalu alu conferintiei nóstre generale dela 20 Iuliu, care dupa punctulu 8 alu programei, ca verificatu in fati'a intregi conferintie.

Din punctulu IX alu acestui procesulu verbalu vedemu „ca la inceputulu siedintiei a II,“ dela care de siguru nu a lipsitu nici unu membru alu conferintiei, dupa ce a raportatu referintele majoritatii despre activitatea comisiunii de 9, si anume dupa ce a impartasitu conferintiei „ca in comisiune s'a luata mai intai la desbatere cestiunea solidaritatii si s'a decisu unanimu cá se se recomande conferintiei primirea solidaritatii cá obligatóre pentru orice tienuta se vá decide prin majoritatea conferintiei; cá in sinulu comisiunii s'a ivitu dóue pareri, a majoritatii de 7 pentru resisténci'a passiva si a minoritatii de 2 pentru activitate; si dupa ce a rugatu referintele conferintia, ca spre formarea raporturiloru in scrisu se se amane continuarea siedintiei pe manedi; ér' d. Stravoiu a facutu contra-propunerea a se raportá verbalu si a se discutá in siedinti'a presinta: „s'a pusu la votu mai intai:“ propunerea unanima a comisiunii de 9 referitóre la solidaritate —

„care se primesce cu unanimitate de voturi,“

ér' propunerile relative la continuare acum séu amanarea siedintiei pe mane dupa o discussiune lunga . . . . punenduse la votisare nominala . . . s. c. l.

De aici se póte convinge oricine, ca starea cea adeverata a lucrului este:

1. ca cestiunea solidaritatii a fostu primulu conclusu pe care la adusu conferintia la inceputulu siedintiei a II, care fiindu cea mai momentósa de siguru ca a fostu si cea mai cercetata.

2. ca solidaritatea s'a votatu prealabile, adeca inainte de a se decide activitatea ori passivitatea;

3. ca la aducerea conclusului de solidaritate nu a potutu se parasésca niminea sal'a, ci conclusulu s'a primitu unanimu de catra totii membrii, fara de a fi contradisu séu protestatu vreunulu prin asternerea de votu separatu ori in altu modu.

Cumca a fostu d. Stravoiu de fatia la verificarea procesulu verbalu alu conferintiei, nu potu sci; dara cumca la primirea unanima a conclusului de solidaritate obligatóre a fostu de facia, e evidentu si din impregiurarea aceea, ca conclusulu s'a adusu immediatu dupa contra-propunerea d-sale de a se raportá verbalu in siedinti'a presenta.

Dar' déca nu ar' fi fostu chiaru nici aici de facia, apoi cu atatu mai pucinu póte afirma acuma, ca a datu votu separatu in contra acestui séu vericarui altu conclusu alu conferintiei, si nefacendu acésta, nu póte atacá conclusulu de solidaritate chiaru nici in urma proverbului „absentes carent votos.“ — Din tóte acestea resulta, ca raportulu dlui Stravoiu in adunarea electorale a fratiloru Brasioveni a fostu falsu, éra urmarile acestei raportari false ne arata ca cea 1/2 din alegatorii Brasioveni, cari venira la adunare „ca se se lumineze“ fusera ametiti prin povestea dlui Stravoiu si sedusi la unu pasu, de care dupa ce voru fi aflatu adeverulu, speramu ca le va para reu.

Trecu acuma la partea cea mai delicatu a studiului, la intrebarea ce a potutu indupleca pe d. Stravoiu la raportare falsa? Fost'a acésta totodata si fraudulósa séu nu? Nu me incumetu a raspunde eu la intrebarea acésta, ci lasu se vorbésca insusi d. Stravoiu care dice in fine in raportulu seu: „ca „densulu e de parere ca de órece cestiunea solidaritatii nu s'a primitu ca cestiune prealabila, nu „este decatu o maiorisare si cá atare prin urmare „nu póte fi nici decum obligatóre.“

Acum me vedu inse necesitatu eu a dice, ca teorii si finetie desoiulu acéste nu le pricepu.

Se concedemu, ca cestiunea solidaritatii nu s'aru fi pusu prealabile — óre importa acésta ceva? Eu sum de parere, ca pentru ómeni onesti si de principiu (moralu) e totu un'a ori premerge cestiunea solidaritatii cestiunii meritorice, ori urmésa acesteia. Din contra 'mi se pare cu multu mai onestu, mai naturalu si mai rationabilu, cá se scimu inainte de ce ne obligamu la ce ne obligamu,

Romania.

si acésta pentru de a avea ocaziune a ne studia pe noi insine, a censura impregiurările, a examina caracterul nostru, spre a constata de vomu fi in stare a si tieana parol'a ce ni se cere.

Acésta credu ca va fi parerea barbatiloru onesti cu privire la prealabilitate; ér cu speculatiuni si apucaturi — sofisticate totu acolo vomu ajunge, ori vomu votá prealabile, ori succesive, ori chiaru in ambe formele, cum póte ca s'a intemplat si la conferintia sibiiana. Faptulu e ca d. Stravoiu in comisiunea de 9 a pretinsu insusi votarea prealabila in momentul candu inca nu se scia, ba nici ca se putea precalcula unde va fi majoritatea; in conferintia plenaria primi d. Stravoiu votulu prealabilu alu solidaritatii érași intr'unu momentu, candu inca nu se scia rezultatulu definitivu: intrebu dara potut'a fi d. Stravoiu sinceru? Vediendulu acumu ca: faureste tocmai din prealibitate arm'a pentru sine, trebuie in casulu celu mai favorabilu se dicemu, ca dlu Stravoiu a procesu cá comerciantele celu neintieptu, care fara de a-si fi trasu séma cu sine primeste si incarca asurpra s'a totu posibilulu creditu, ce-lu póte ajunge. De acestea se intempla ele pe la noi si in viatia publica si in cea politica, care sub auguriulu de astadi a degeneratu in diplomatia, in art'a minciunei si a insielatiunei. De a folosi inse astfelu de argumente candu e vorba de a „lumina“ pe fratii nostri de unu sange — mi se pare totusi ceva cam incorect, cam catilinaricu. Se dice fireste si aceea, ca: scopulu sfintiesce medilócele, dar' ér' nu potu crede, cá unu crestinu ortodocsu ca d. Stravoiu se fi cautatu solatiu in maxim'a acésta.

Dice d. Stravoiu mai departe, ca de órece solidaritatea nu s'a primitu cu unanimitate e numai maiorisare si ca atare nu póte fi obligatóre. Deductiunea séu cum o numescu limbistii — „sofism'a“ acésta are la prim'a vedere ceva seducatoriu in sine; perde inse totu nimbulu seu de sirena, déca vomu intregi premisele si provocandune la usulu parlamentaru din tóta lumea vomu dice: maiorisarea nu are putere obligatóre déca minoritatea protestéza in contra votului maioritatii séu prin votu separatú séu prin parasirea totala si factica a conferintiei.

In Sibiiu, acésta din urma nu s'a intemplat, numai in raportulu dlui Stravoiu vedemu intretiesuta c'am pe furisiiu ide'a, prin urmare ne vedemu necessitati a concludé, ca unu atare raportu nu póte fi facutu din cugetu curatu, ci ni se presenta in totalitatea s'a singuru si numai ca o dosa catu de maricica de — siretlicu advocatiale.

Mai regretabile apare tienuta acésta a dlui Stravoiu prin faptul, ca densulu dupa ce fu opinuinea celoru 50 presentii preparata prin cele insirate de pana acum si alte apucaturi necalificabile a fratiloru nostri „celoru mai tineri“ — s'a prezentatu insusi adunarii de candidatu dietalu, s'a supusu alegerei, si astadi e deputatulu romanu alu cetatii Brasiovului in diet'a dela Budapesta.

„Jacta est alea“ d. Stravoiu trecu cu o „minciuna boerésca graniti'a turcésca.“

Nu sciu acum pe cine se felitamu mai antaiu? Pe densulu care dice: „beati possidentes“; pe domni delu potere, care dicu: „fogtunk egy oláhot;“ ori in fine pe fratii Brasioveni, cari esclama: „habemus papam!“ — De cei antaiu doi mi se pare ca au aflatu reciproc c'ea ce au cautatu; cesti din urma remasera deocamdata cu speranti'a. Acésta mi se pare a fi catu de fundata, pentru ca mare influentia au si bine sunt vediuti la — semidiei din Olimpu individii aceia, cari se pricepu asia de bine la dirigerea trebiloru, cá noulu domnu deputatu alu Brasiovului, si care pre langa acésta mai au si escelenta insusire de a putea apare in doue forme, si anume inaintea alegetoriloru magiari si nemti cá omu, adeca cá candidatu alu partidei regimului; ér' inaintea alegetoriloru romani ca smeu, adeca cá aderentu alu programei si politicei nóstre nationale. Dela unu atare „országos képviselő“ (purtatoriu de icóne patriotice) potu sperá fratii nostri Brasioveni catu de multu; cá maine o se ajunga bucuri'a, se védia, ca nevestele loru numai platescu sasiloru biru pentru dreptulu de a vinde in piati'a cetatii (vedi Nru 60. „Gaz. Tran.“ pag. 2 colóna 2 deasupra); ca neic'a Trica numai minte pe bani, ci a ajunsu Fispán in Siarcái'a; nenea Nitia siefu de sectiune in cutare ministeriu si asia mai departe cu gratie pana la infinitu. . . .

Ba chiaru si in casulu, déca tóte aceste deocamdata nu se voru implini, totusi speramu ca nu va peri Brasiovulu, precum n'a peritu nici sor'a Orastia in sesiunea trecuta dietale.

Turturelu Codreanu.

Aflamu ca, pentu punerea in lucrare a voturiloru solemne, date de representatiunea nationala, voturi ce sunt acumu in acordu si cu decisiunile congresului dela Berolinu relative la independintia Romaniei, Maria Sa Domnitorulu, in urma unei incheieri a consiliului de ministri, va lua titlulu oficialu de Altetia Regala.

In acelasi tempu, fiindu ca agentiele oficióse, ce le aveamu pana acum in strainetate, se transforma, prin faptul independintiei, in legatiuni oficiale, guvernulu a si luat decisiunea de a numi ministri plenipotentiaru deocamdata la Paris, la Vien'a si la Berolinu.

Actualii agenti diplomatici, d-nii Callimaki Catargi, Ión Balaceanu si Varnavu Liteanu, voru fi déru numiti ministri plenipotentiaru, fia-care in capitala unde au reprezentatu si pana astadi tíera. „Romanulu“.

Diariulu „Romanulu“ publica urmatórea: Corespondentia particulara, pe care o recomandamu atentiei cetitoriloru nostrii:

Mehadia 17 Augustu.*)

Ve scriu dela multu cunoscutele pentu Romani bai ale Mehadiei. Positiune incantatóre; ape sulfuróse minunate; hrana mai multu de cátu mediocra; bolnavi multi si cáte odata si semne de ale tempului, éca ce este Mehadia in anulu acesta.

A ve intretienea despre semne de ale tempului, va fi obiectulu corespondintiei acesteia.

In convorbirile private dintre Romani si Unguri domnesce ideia de infratire intre aceste doue popóra in fatia pericolului comunu alu Panslavismului.

Ungurii, fia militari, fia civili, se aréta fórté curtenitori, mai cu séma cátre Romanii din Romania independenta.

Ve voi da proba de acésta citandu-ve mai multe imprejurari.

Era vorba de a se face o excursiune pe muntele Damoclet, loculu celu mai inaltu dinprejurulu Mehadiei. Baronulu Barcó, omu de o politetia perfecta si indatoritoru peste mesura, reprezentandu totu de odata si autoritatea oficiala cea mai inalta de aici, organizéza excursiunea, intre invitati fiindu si d. locotenentu-colonelu si deputatu Candiano-Popescu. — Mai multi militari distinsi, Unguri si Austriaci, erau si densii din partid'a de placere. — Unu banchetu campenescu avu locu, si celu de antaiu toastu fu radicat de baronulu Barcó in onórea bravei armate romane si a infratirii Ungariei cu Romania, sentimentu ce trebuie se ne fia inspiratu dese d'ea, de instinctulu de conservare a amendouoru acestoru natiuni.

Unu colonelu din armat'a austriaca, precum si mai multi oficiari de honvedii, ridicara pe rendu toaste in sanetatea locotenentulu-colonelu Candiano-Popescu, onorandu in persón'a sa, diceau ei, faptele eroice seversite de armat'a romana, si de eroiculu ei capitanu, principele Carolu, imprejurulu Plevnei.

La tóte aceste urari, d. Candiano-Popescu respunde, cum trebuie se respunda unu omu politicu si unu militaru, la cuvinte asia de importante ca ale baronului Barcó, la omagie asia de pretióse ca cele ce aduceau ostirei romane oficiari distinsi din brava si multu disciplinata armat'a austriaca.

Semne de ale tempului, diseram noi, vediendu tóte aceste.

Trecura câteva dile si serbatórea nascerei imperatului Franciscu Iosifu avu locu. — 3 deputati romani, d. Vasilie Alesandrescu-Urechie, d. l.-colonelu Candiano-Popescu si d. Fulgeru, asistara la Te-Deum. — Autoritatile le detera in Biserica loculu de onóre si se aretara fórté simtítóre de acestu actu de diferintia. Dnii deputati, in urm'a Te-Deumului, mersera si depusera cartile loru la d. baronu Barcó, celu mai inaltu reprezentante alu autoritatiei din localitate.

Se intielege de sine, ca visit'a fuse intórta deputatiloru Romaniei chiaru a doua di.

Acésta atentiune a membriloru parlamentului romanu fu primita intr'unu chipu fórté favorabilu de cátra lumea magiara de aci si de cátra autoritati, care au si raportatu, ni se asicura, faptul la Vien'a.

Nu trecu multu si la 16 Augustu, Altetia Sa Imperiala, archiducele Iosifu, Palatinulu Ungariei si comandante supremu a trei sute mii de honvedii, sosi in Mehadia.

Primire oficiala mare si stralucita, iluminatie,

*) Intardiarea publicarii acestei corespondintie a provenitu din cauza raticiei iei intre alte articole destinate a se publica mai tardiu.

etc. Archiducele avu inalt'a bunavointia de a se informa despre persónele ce se aflau la bai; i se spuse ca intre altii este si locotenentulu-colonelu Candiano-Popescu, unulu din oficiarii romani ce s'au distinsu la asaltulu Grivitiei. Altetia Sa Imperiala manifesta dorintia de a vedea pe acestu oficiaru si atunci locot.-colonelu se si presenta archiducelui la 17 Augustu, la 7 si jumetate óre diminétia.

Pe cátu amu potutu afla, primirea ce s'a facutu osténului romanu a fostu din cele mai cavaleresci si mai cordiale.

— Sunt fericitu, colonele — ni se spune ca ar fi disu archiducele dlui Candiano-Popescu, — ca stringu mâna unuia din ostasii romani ce s'au ilustratu in luptele dela Plevn'a, cá-ci Plevn'a, trebuie se o marturisescu cu placere, este o victorie datorita Romaniloru.

— Monseniore, respunde colonelulu, opiniunea publica din statele ce ne-au fostu simpathice, precum si press'a, au facutu mari laude rolului jucatu de noi in campani'a din Bulgari'a. — Cuvintele magulítóre ale Altetiei-Vóstre Imperiale sunt o noua incuragiare pentu noi. — Noi, care nu ne batusem de atátea secole, condusi de unu capitanu vitézu si abilu ca Inaltimea Sa Domnitorulu Romaniei, nu amu catatu de cátu se ne facemu datorii'a cátre tier'a nóstra, cu modestie inse cu hotarare.

— Ai pronuntiatu cuvintulu modestie, colonele; este frumosu ca bravii se fia modesti; informatiile mele inse, nu din gazete, ci dela ómeni competinti, care a fostu pe teatrulu resbelului, sunt ca Plevn'a este o victorie datorita Romaniloru; — acésta se-mi permiti a ti-o declara inca odata.

Locot.-colonelu atunci se inclina cu respectu inaintea acestoru cuvinte ale unei auguste si autorisate persóne.

Convorbirea apoi urma asupra mai multoru subiecte militare; ea dura aprópe 20 minute, dupa care, retragendu-se, d. locot.-colonelu Candiano-Popescu fu invitat a prandi chiaru in diu'a aceia cu Altetia Sa Imperiale si cu statulu maioru alu Seu.

La prandiu, d. Candiano avu unu locu de onóre si in totu tempulu prandiului archiducele Iosifu fu de o amabilitate si de o gentiletia fara margini.

La prandiu, intre altele, Altetia Sa Imperiale intreba cu zimbetulu pe buze pe d. Candiano: Cumu credi, colonele, ca au se se bata honvedii?

— Celu pucinu ca si dorobantii nostri, respunde locot.-colonelu romanu.

Si archiducele paru fórté satisfacutu.

A. S. propuse dlui Candiano-Popescu de a merge se asiste la manevrele ce voru avea locu la Muresiu-Vasarhely; la acésta propunere colonelulu romanu se scusa in modu fórté respectuosu de a nu putea corespunde, din cauza ca datoriile séle ilu chiama imperiosu in tiera; atunci A. S. I. ilu ruga, si dete ordinu indata ca, cu ocazia trecerii dlui Candiano-Popescu prin Orsiova, se i se presinte, déca d'ea va cere, batalionulu de honvedii de acolo, spre a ilu vedea cum manevréza.

Apoi, amu aflatu din isvoru sicuru ca, dupa ce archiducele areta parerea sa de reu despre faptul perderei Basarabiei si facu óre-care cestiuni asupra Dobrogei, prandiuulu fiindu terminatu, Altetia Sa strinse mâna locot.-colonelu romanu dicendu:

— Resiedinti'a mea e in Bud'a-Pest'a; oricandu vei trece pe acolo, te rogu se vii se me vedi; vei fi totu-deauna primitu ca unu bunu camaradu.

— Monseniore, ii respunde d. locot.-colonelu Candiano, diu'a de astadi e o di fericita pentu mine; tóta onórea inse ce Altetia Vóstra Imperiale a bine-voitu se 'mi faca o consideru ca omagiu adusu Domnitorului Romaniloru si armatei pe care a comandatu-o cu atáta sciintia si virtute militara.

— Asia este, colonele, respunde archiducele Iosifu alu Austriei, si stringendu mâna inca odata l.-colonelu Candiano-Popescu, se despartira.

Éca unu altu semnu de alu tempului si inca semnu bunu.

Reactiunea din tíera, care sustiene, ca resbelulu a fostu o nebunie si ca Romania e umilita astadi, ce va dice de acestu omagiu adusu de comandantulu supremu alu Ungariei poterii natiunei romane si calitatiloru ei ostasiesi?

Reactiunea ce va dice pucinu ne pésa; ceiace ne intereséza este ca toti, Romanii cei buni, cari a fostu facia séu au auditu despre cum a tratatu archiducele Iosifu pe unu osténu romanu, s'au bucuratu si s'au mandritu.

Corespondenție particulare ale „Observatorului“.

Reciția, 14 Septembrie 1878.)* Onorata Redacțiune! Cetiind în Nr. 57 al pretiutului diariu „Observatoriu“ sub rubrică „Posta Redacțiunii“, corespondenții din Craiova, mi țien de datorința ca unulu, care cunósce impregiarile mai bine decâtu acelu On. corespondințe, care s'a exprimatu — nu știu din ce cauza — cu cuvintele cunoscute despre facultatea montanistică din Siemnitii: a-mi dá parerea propria, rogându pe On. Redacțiune a face locu următoarelor în colónele préstimatei foi „Observ.“

Ce e dreptu: la academi'a de montanistica (si silvicultura) din Siemnitii se propunu — fara exceptiune — tóte studiile prescrise în limb'a magiara; inse de aci nu urmédia, cá la academi'a numita nu póte face tinerimea — si în specie cea romána — nici unu progresu. — E lucru cunoscutu, ca noi, românii, suntemu espusi celoru mai mari greutăți, din ori-ce punctu de vedere luat. Tinerulu e silitu înainte de tóte se invetie o limba streina, apoi dupa aceea va fi capabilu se cercetedié ver-unu institutu superioru! — Nu-mi sunt mai d'aprópe cunoscute gimnasiile románe din Ardél, cu atatu mai pucinu am ver-o cunoscintia despre cele sasesei; prin urmare nici nu potu vorbi despre dênsele în specie, ci fia aici vorb'a în genere.

Din punctulu de vedere materialu, partea cea mai mare a tinerimei romane din Austro-Ungari'a nu e în stare a incepe inca de timpuriu la ver-o scóla gimnasiala séu reala-germana, ci e nisuitu a studia în patria la scólele sustenute prin poteriile materiale ale tuturor natiunilor esistande, la care scóle — cu pucine esep-tiuni — nici nu e cu potința a se invetiá perfectu limb'a germana, séu alta moderna. Deci cum se se duca unu tineru la unu institutu superioru germanu cu pregatiri în limb'a magiara? A studia sciintie esacte se recere cunoscinti'a perfecta a limbei propunatórie, éra a invetia si limba pe langa studiarea sciintieloru nu e alta, decâtu o sclaviá spirituala!

Recomandarea On. corespondințe din C. e fórté nimerita, e de aprobatu; inse traimu în tempulu civilisatiunei generale! Inaintarea spirituala în sciintiele naturale nu cunósce limba, nici natiune, ci numai umanitate; tóte, ce avemu în sciintiele naturei dela barbati eminenti, nu sunt numai pentru una natiune, nu sunt numai dela o natiune, ci pentru si dela intrég'a omenime. Prin urmare este totu un'a pentru noi românii: studiamu legile naturei în acést'a séu aceea limba; déca voim se ne întrebuintiamu cunoscintie nostre pentru inaintarea natiunei nóstre, potemu cu cunoscintie castigata de pe catedr'a germana tocmai asia de bine se le implinim în pracsă, ca si când le amu fi castigatu în alta limba, buna-óra în cea magiara!

Luati On. lectori istori'a la mana si indata ve veti convinge, cá academi'a mont. din Siemnitii a fostu odinóra fórté renumita! Pentru ce? Nu pentru-cá a

*) Facemu locu acestei corespondințe din punctu de vedere alu imparțialitatii de si nu suntemu de acordu cu ideile si tendinți'a cosmopolita ce profesésă autorulu ei. Noi suntemu de parere, ca déca din nefericire noi românii inca n'avemu scóle si academi' montanistice, apoi fii nostri, cari isi alegu carier'a de montanisti se se ferésca pe catu numai se potu de acele institute, care pre langa sciintia mai urmarescu si practisésă si tendinți'a de a desnationalisa, precum vedemu ca se intempla la institutele de invetiamentu magiare. Mai bine decâtu unu bunu montanistu si unu romanu stricatu mai bine — de locu. Elveti'a, Belgiulu si Franci'a au scóle montanistice, déca nu mai bune, dară celu pucinu totu asia de bune, ca cea din multu laudatulu Siemnitii. Ce ne foloseste noue sciinti'a cea mai luminata, déca trebuie se o rescumperamu cu sacrificarea dulcei si scumpei nóstre limbe si cu nationalitate nostra. Unu renegatu cu sciintia este de o mie de ori mai periculosu pentru natiunea nóstra, decâtu o suta de bunu romani cu anima la locu, daru cu mai pucina sciintia. Se ne ferim deci a contribui la inmultirea proletariatulu inteligentu crescutu în scóle streine, ostile elementulu nostru, pentru ca din rendurile aceluora se recutésă renegatii, socialistii si — nihilistii. Inaintea de 1848 amu avutu pucina inteligentia, dară ea era cu dorere de anima pentru patri'a si natiunea sa. Astadi avemu fórté multa inteligentia, dară precum vedemu ea este desgustata, indiferenta si atacata de morbulu periculosu alu cosmopolitismulu, care este o utopie periculosă pentru tóte natiunile, care ca si cea romána inca se afla departe de a fi terminatu lupt'a sa pentru dreptu si existintia. I. G. B.

fostu limb'a propunatória cea germana, ci pentru-ca în S. si jurulu seu s'au aflatu tóte întreprinderile montanistice practice, corespondenție evenimenteloru mai noue. Italienii, francesii, americanii póte ca nu cunósceau pedeplinu limb'a germana; dară nici nu au venit aceia la S. spre a invetiá montanistică în limb'a germana, ci ca se-si castige în viet'i'a lorú cunoscintie folositoare viitoriulu omenime.

Cugete On. lectori numai la urmatoriulu avantaju, care-lu are tinerulu studentu fara esepțiune-la academi'a din Siemnitii, si care la nici o academia din tóta Europ'a nu exista. Adeca la ori care academia din streinetate sunt-mai cu séma pentru streini tacse enorme de invetiamentu; laboratórele chimice, probatorele, cabinetele mineralogice, geologice etc. nu stau la dispoziti'a libera, ci sunt în legatura cu tacse anuale, semestrale, ori lunare. Precugetându deci cu mintea sanetósa, cá tuturor acestoru spese nu e espusu tinerulu stud. la academi'a numita: de siguru nimenea dintre On. lectori nu va despretiui o facultate ca atare, déca nu din alta parte, apoi celu pucinu din punctulu de vedere materialu.

Fia acést'a scurta observare spre rectificarea aceluorú membrii a-i natiunii romane, cari au fost pân' acum reu informati despre academi'a din Siemnitii.

G. Pocreanu, acad. mont.

Invitare.

Comitetulu desp. XXI alu „Asociatiunei transilvane“ a adresatu inteligentiei din acelu despartimentu invitarea pe care o publicamú mai la vale, dorindu din totu sufletulu ca ea se fia încoronata de succesulu doritu. Eata textulu acelei invitari: P. T. — Precum ve este binecunoscutu, Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu — pentru cá se se póta desvoltá pe deplinu activitatea necesara spre ajungerea marotiulu scopu alu ei — a impartitu pe membrii sei, cu privire la deosebitele tineruti, în despartieminte.

Pentru Sighisior'a si tinenutu se formá despartimentulu XXI.

Dorere, acestu despartimentu (de si acum a dou'a óra infintiatu în sensulu statuteloru aprobate), pan'acum abia e cunoscutu poporulu nostru, dupa nume. Caus'a principala a acestei impregiari triste este, fara indoie, miculu numeru de membrii, ce Asociatiunea are în aceste párti si greutatea (provenitoria de aci) de a forma agenturele comunale, ai căroru membrii (conformu §. 23 din Regul. med. spre ajung. scop. asoc.) au se fia celu pucinu membrii ajutatori ai Asociatiunei.

Pentru a se delatura acestu reu si a se potea forma agenturele amintite, în fia care comuna tienatore de acestu despartimentu, înainte de tóte este neincunguratu de lipsa a se castiga cátu mai multi membrii ai Asoc., déca nu fundatori ori ordinari, celu pucinu ajutatori (cari au a raspunde numai cáte 1 fl. pe anu).

Spre acestu scopu subscrissulu comitetu Te róga, cu totu respectulu, se ai bunetatea a esplica poporulu nostru folósele, ce Asociatiunea ne aduse pan'acum si este chiamata a ne aduce pe venitoriu „prin studiu, elaborarea si edarea de opuri, prin premie si stipendie date pentru diferitele specialitati de sciintia si arte“ — a aretá, ca multi tineri de ai nostri numai prin ajuto-riulu primitu de la Asoc. si-au potutu continuá si termina studiile, — a indemná pe poporu la partinirea acestei institutiuni salutare si, prin urmare, a face, cá cátu mai multi se se inscrie în list'a urmátore, fia ca membrii ordinari, fia ca ajutatori.

Rentorcându-ne apoi list'a vei binevoi a ne areta cari membri dintre cei inscriși ar fi mai apti pentru agentura (adeca 2 assessori si 1 actuariu pre langa Dta cá presiedinte).

Si pan'atunci te insciintiamu, cá adunarea cercuala a despartimentulu nostru se va tienie în Sighisior'a, la 26 Septembrie st. n. a. c. a. m. la 10 óre, în localitatea scólei romane, si Te rogamu cu totu adinsulu se binevoiesti a luá parte în persóna la acést'a adunare, dinpreuna cu toti acei-a, cari se voru fi inscriși în lista cá membrii ai Asoc. Ve rogámu a participá la acesta adunare, cu atátu mai virtosu, cá-ci pe anulu venitoriu (Aug. 1879) Adunarea generale a Asociatiunei se va tienie în Sighisior'a si este de a nóstra datorința a ne ingriji de cu bunu tempu si a starui din tóte poteriile nóstre, cá se fia si la noi primita cu demnitatea receruta. Asemenea vomu avé a ne consultá si asupra infintiarei unei espositiuni de diverse obiecte produse de mana romanésca. Deci obiectele principale ale adunarei nóstre cercuale voru fi:

1. Consultare asupra mesurelu necesare pentru inaintarea scopulu Asociatiunei.

2. Consultare asupra chartiiei comitetulu centrale, în obiectulu infintiarei unei espositiuni.

3. Pregatirile necesare pentru primirea adunarei generale a Asoc. pe anulu venitoriu.

4. Alegerea unui membru alu comitetulu desp., în locul dluí M. Branisce, care s'a departatu din acestu desp.

5. Preliminarea speseloru pe a. urm.

6. Defigerea loculu pentru tinenerea adunarei cerc. urm.

Cunoscut'a Dtale energia si zelulu doveditu la tóta ocasiunea pentru inaintarea poporulu nostru, pe calea culturei, ne este deplina garantia, cá nu vei lasá rogarea nóstra neimplinita. Éra despre poporulu nostru suntemu convinsi, cá pe langa tóte greutatile si lipsele, ce îndura, cari le cunóschemu si le suferimú si noi împreuna cu elu — totu-si va dá ascultare binevoitoriulu Dtale graiu, si cu bucuria va pune denariulu séu pe altariulu culturei si alu literatur'e nóstre nationale!

Din siedinti'a comitetulu desp. XXI. alu Asoc. trne. pentru literat. rom. si cult. pop. rom., tinenuta în Sighisior'a la 27 Augustu 1878.

Basiliu Cernea, act.

Augustu Horsia, direct.

Sciri diverse.

— (Bibliografi'a.) Istori'a Ungariei pentru scólele poporale Editiunea a V. Pretiulu 25 cr. v. a. — Geografi'a Ungariei pentru scólele poporale Editiunea II. Pretiulu 30 cr. v. a. — Elemente de Istori'a si Geografi'a pentru clasele gimnasiale si reale inferioare Evulu vechiu — 50 cr. v. a. — Elemente de Istori'a si Geografi'a pentru clasele gimnasiale si reale inferioare Evulu mediu — 45 cr. v. a. — Tóte aceste manuale se potu procurá séu prin librarii, séu directe dela autorulu lorú Dr. Nicolau Popu, profesorulu la gimnasiulu romanu din Brasiovu. Aceste carti se afla de vendiare si la W. Krafft în Sibiiu.

Cursulu moneteloru în val. austr.

Vienna, 23 Septembrie.

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.58 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.36 1/2 „
Imperialu rusescu	„	9.30 „
Moneta germana de 100 marce	„	57.65 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turcésca	„	11.— „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	100.15 „

Nr. 8420.

(38) 2—1

Escriere de concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu la scóla elementara romana (gr. or.) din comun'a Franzdorf (Valiugu) ce sta sub patronatulu c. r. pr. societati austr. a caliloru ferate a statulu, se escrie concursu pana în 15 Octobre a. c. st. n.

Emolumentele sistemisate sunt:

Salariu anualu 126 fl., 3 org. cubice lemne de focu, 8 fl. 40 cr. onorariu pentru scóla de domineca si cartieru naturalu.

Aceste emolumente s'a fixatu inse pre anulu currence în urmatoriulu modu:

Salariu anualu 300 fl., 20 metri cubici lemne de focu si cartieru naturalu.

Doritorii de a ocupa acestu postu sunt avisati, a substerne suplicele lorú instruite cu documentele necesare pana în 15 Octobre nou, la suprem'a administratiune montana în Resitia.

Recurentii, care pre lenga limbá materna romana, voru posiede si limb'a magiara ori germana voru fi preferiti.

Resiti'a 16 Septembrie 1878.

Suprem'a administratiue montana.

Anunciu bibliograficu.

A esitu de sub tipariu si se afla de vendiare în librari'a lui H. Zeidner în Brasiovu:

„Chemi'a anorganica“ lucrata pe bas'a teorieloru mai noue si intocmita pentru scólele medie de Iulianu Filipescu, prof. la scólele centrale rom. gr.-or. în Brasiovu. — Pretiulu 1 fl. 20 cr. v. a. Pentru Român'a 3 lei noui. (39) 3—1

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura se curéza siguru prin

Allopolu de plante Schneeberg a I. Wilhelm

pregatitu dupa prescrierea mediculu, si se capeta de la Franz Wilhelm, apotecariu în Neunkirchen. Sucleu acest'a s'a doveditu de bunu pentru dorerile de grumazu si pieptu, gripa, ragusiela, tusa si trózna. Multi cumperatori marturisescu, ca numai sucleu acestui-a au a-si multumí somnulu placutu.

Escellentu este sucleu acest'a, cá preservativa pe tempu negurosú si aspru.

În urm'a gustulu fórté placutu copiiloru este folositoriu, celu-ce suferu de plumani inse, o trebuinta; cantaretiloru si oratoriloru contra vocii inchise séu ragusite, unu midilocu necesariu.

Multine de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovéda despre efectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d. prof. Eppolzer, rectorulu magn. la universitatea c. r. din Vien'a, ilu folosesce cu celu mai bunu succesu în spitalu, precumu si la persóna private.

Asemene s'au aflatu recomandabili si s'a prescriis adese sucleu acesta de multi alti medici indigeni si din strainatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu urmátorele scrisori recunoscutóre:

Testimoniu.

Fiiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani în tusa magarésca în asia mesura, în cátu me temeam cá nu cumu-va se se încece; intru ace'a a slabitu cu totulu si a fostu atátu de debilu, în cátu abia stá pre petidre. Atunci mi-s'a recomandatú allopolu de plante de Schneeberg, si multiamti acestui midilocu minunatu, îndata dupa întrebuintiarea primei sticle a mai încetatu tusa, dupa a dou'a sticla cautá bene afora copilulu, a venit la potere si de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu în câteva zile, prein midiloculu acest'a, de o tusa mare si ragusiela.

Deci cu multiamti sincera estradun acestu testimoniu, pentru curarea rapede si miraculósa a copiiloru mei si dorescu cá acestu midilocu se devina cunoscutu si folositu în tóte partile prein omenimea suferinda.

Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just.

Laurentiu Scheibenreif, primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai trimite cátu mai în graba inca 4 sticle dein renumitulu D-tale Allopolu de planta, dupa folosirea aloru 2 sticle aflú cá dorerea de pieptu si gatu, pre cumu si respiratiunea scurta se micşorezá pre di ce merge, pentru ace'a me

adresazu astadata de a dreptulu la D-Ta, în sperarea de a capatá dein celu mai próspetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subsémna

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopolu de plante Schneeberg este unu medicamentu fórté usioratoriu pentru doreri de pieptu, asthma, hectica, tusa, cataru, si este de recomandatú în casuri de astfeliu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. Feschl.

D-lui L. Cantily, apotecar în Graz.

Onor. Die! Folosindu în desiertu diferite midilóce pentru dorerea de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia de allopolu de plante Schneeberg anunçiatu de d-ta, care se póte recomandá pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, dupa întrebuintiarea celui d'antau exemplariu anu sentitu usiorare, si dupa-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acést'a medicina minunata, sanetatea mi se restaurá pe deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tóta anim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857.

W. J. Pock.

Domnulu meu! (21) 20

Dupa-ce prin întrebuintiarea allopolulu d-tale anu scapatu cu totulu de tusea mea si de ragusiela împreunata cu aceea, de care suferisem septemani si totu odatu în urmare binefactóreloru rezultate ale acestui allopa minunatu de plante mi-am recastigatu si vocea de mai nainte, me sentiu fórté obligatu a Ti multiamti din tóta anim'a pentru acést'a inventiune salutară, cum si a recomanda acést'a medicina probata, dupa a mea convictiune, la toti cáti suferu de pieptu si mai vertosu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857.

Joanu Bauer, docente.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu în Neunkirchen.

Allopolu de plante genuinu se mai afla în Sabiu: Friedrich Thalmyer, comerciante. Aradu: F. Tones & Comp. Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu. Alba-Julia, Iuliu Fröhlich, apotecariu. Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu. Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu. Sighisior'a: J. B. Tentsch, comerciant te.